

OPENBARE VERKOOP IN 1881 Rinus Suijkerbuijk

Advertentie

In Houthem verscheen bij drukkerij Crolla ¹ aan het einde van de 19^e eeuw een regionale courant, het *Limburgsch Nieuwsblad*, waarin natuurlijk ook geadverteerd werd. Regelmatig lieten de notarissen daarin dan ook hun mededelingen omtrent te houden openbare veilingen van roerende en onroerende goederen opnemen. De veilingen zijn allang vergeten, en van de verkochte roerende goederen zal nauwelijks iets resteren. En toch intrigeert zo'n kennisgeving: waar vond de veiling plaats, wat werd er verkocht en voor welke bedragen wisselden de voorwerpen van eigenaar?

Openbare verkoop in Strabeek

OPENBARE VERKOOP
te Strabeek.
— 0 —
De Notaris Palmen
te Valkenburg, zal op Maandag 24 October 1881, des voormiddags 10 ure, in de remise van het Heerenhuis No. 14 b. te STRABEEK, gemeente Houthem, publiek op crediet verkoopen:

Een vierwielig rijtuig met kap; een wagen voor boerenbedrijf, dienstig voor koeien of paarden; een zadel en verder paardentuig voor de voiture, een kippenhok, een karotennmolen, een toilet-koffer, eene partij vaten en knipen, flesschen en kruiken.

Verder tafels, balans, kinké's, vogelskooien, ladders, laarzenbinders, oud-ijzer, tuinbank, piedestal, versteen met looper, eiken balken, bierstelling, een deegkneedmachine en wat verder te koop zal worden aangeboden.

In de remise [de stalling; dat was niet de later gebouwde portierswoning waar Jan Hanlo zijn intrek nam] van het Heerenhuis No 14b. te Strabeek (later Geerlingshof geheten) belooft notaris Palmen te verkopen een vierwielig rijtuig met kap, een karotennmolen, kinké's, versteen met looper enz.

Men wordt nieuwsgierig en gaat proberen er meer over te weten te komen. En de notaris verantwoordt zich in een akte en lost enige vragen op.

Notariële akte

Bij notariële akte van openbare verkoop 22.10.1881, nr. 157 ² voor notaris Jan Leopold Palmen notaris te Valkenburg verleden, is vastgelegd dat op verzoek van Jonkheer Paul van der Maesen de Sombreffe, rentenier te Maastricht op maandag den vier en twintigsten October 1881 voormiddag ten tien ure roerende goederen zich bevindende op het Heerenhuis te Strabeek, gemeente Houthem, alwaar de openbare verkoop plaats heeft, verkocht gaan worden.

Op 24 oktober 1881 verschijnt de notaris in de ochtend te Strabeek [in de namiddag doet hij nog een openbare verkoop te Valkenburg] en begint na het

voorlezen van de veilingvoorwaarden met het veilen der roerende goederen. De opbrengst der goederen is in onderstaande tabel weergegeven.

Voorwerp(en)	Koper	Woonplaats	Prijs (in guldens)
Ladder	vanbousch, Hubert	Valkenburg	0,90
Kruiwagen	vanbousch, Hubert	Valkenburg	1,40
Brandhout	Weusten, Theodoor [dagloner]	Strabeek	0,70
Brandhout	Weusten, Theodoor [dagloner]	Strabeek	0,70
Stoelen	Reijntjens, Johannes [dagloner]	Broekhem	0,40
Ligstoel	Speetjens, Willem [dienstknecht]	Broekhem	0,10
Kruikebank	Weusten, Theodoor [dagloner]	Strabeek	0,50
Tafels	Weusten, Theodoor [dagloner]	Strabeek	0,50
Tafels	Smeets, Hubert [verver]	Broekhem	0,25
Vogelkooi	Loisel, Roger [burgemeester]	Valkenburg	2,20
Vogelkooi	Bindels, Willem	Gulpen	0,50
Trap	Schoenmaeckers, Emile	De Heek	1,00
Prullen	Willems, Pieter	Strabeek	0,70
Prullen	Loisel, Roger [burgemeester]	Valkenburg	1,20
Prullen	Colleij, Antoon [timmerman]	Strabeek	0,25
Prullen	Akermans, Mathijs [akkerbouwer]	Houthem	0,30
Tafel	Smeets, Hubert [verver]	Broekhem	0,25
Paardshaar	Reijntjens, Pieter [akkerbouwer]	Strabeek	0,50
Netjes [?]	Schettters, Bernard [smid]	Valkenburg	1,90
Kist	Weusten, Theodoor [dagloner]	Strabeek	1,20
Balans	Roebroeks, Caspar [dagloner]	Houthem	1,00
Paardentuig	Reijntjens, Pieter [akkerbouwer]	Strabeek	1,60
Kruik	Reijntjens, Jan [metselaar]	Broekhem	0,60
Ziften	Bisschops, Pieter [houtzager]	Strabeek	0,20
Ziften	Akermans, Mathijs [akkerbouwer]	Houthem	0,50
Prullen	Speetjens, Willem [dienstknecht]	[Broekhem]	0,30
Prullen	Cobben, Louis [hoefsmid]	Houthem	0,25
Prullen	Willems, Pieter	Strabeek	0,50
Vensters	Stevens, Martinus [herbergier, verver]	Broekhem	0,70
Spanhouten	Willems, Pieter	Strabeek	0,75
Gieter	Wed. Philippij, Pieter	Broekhem	0,35
Watervat	Reijntjens, Pieter [akkerbouwer]	Broekhem	1,20
Flesschen	Roebroeks, Caspar [dagloner]	Houthem	1,60
Verfsteen	Stevens, Martinus [herbergier, verver]	Broekhem	0,40
Potten	Stevens, Martinus [herbergier, verver]	Broekhem	0,25
Kippenhok	America, Jozef	Valkenburg	7,00
Karotenmolen	Willems, Pieter	Strabeek	2,00
Barrier	Speetjens, Willem [dienstknecht]	[Broekhem]	0,30
Wagen	Stein, Jan Jacob	Nuth	30,00
Balken	Reijntjens, Pieter [akkerbouwer]	Strabeek	8,50
Paardentuig	Ploem, Caspar	Scheulder	10,00
Paardentuig	Roijen, Hubert [herbergier]	Valkenburg	6,50
Totaal			89,95

De tussen haakjes [ ] vermelde beroepen staan niet in de akte, maar zijn er, ter nadere informatie, door mij bijgevoegd.

Adellijke opdrachtgever

De nieuwsgierigheid gaat natuurlijk verder, want de verkochte voorwerpen zijn tegenwoordig niet meer algemeen bekend, en wie was eigenlijk de verkoper en waarom die openbare verkoop?

Paulus Theresia Jonkheer Mr. van der Maesen de Sombreff³ was van beroep jurist, maar zoals zoveel adellijken in die tijd, meer rentenier. Hij was te Houthem op 10.01.1855 gehuwd met Emelia Charlotte Elisabeth de Ceva (* Maastricht 11.02.1825 en + aldaar 25.02.1913), dochter van generaal-majoor Pieter Alexander Cornelis Robertus de Ceva en Albertina Emilia Josepha Poswick. De te Sèvres op 25.05.1791 geboren generaal overleed te Houthem op 18 mei 1876 en zijn te Luik geboren echtgenote volgde hem op 5 december 1878. Vrouwen waren in de 19e eeuw nog handelingsonbekwaam, zodat jonkheer Paul de nalatenschappen van zijn schoonouders moest regelen (iedereen weet dat zulks resulteert in zolder- en garage-opruiming) en in 1881 probeerde de remisespullen te gelde te maken.

Paulus Theresia Jonkheer Meester van der Maesen de Sombreff (* Maastricht 25.10.1827 en + aldaar 14.11.1902.

(Fotocollectie GAM, nummer 18480)

Jhr.Mr. Paul was o.a. minister van Buitenlandse Zaken in het kabinet Thorbecke, woonde met zijn gezin een korte tijd in Den Haag, maar keerde naar Villa Strabeek terug (de generaal had het pand voor zijn dochter Emelia laten bouwen, en daar was zij, na haar huwelijk, ook blijven wonen). Na het overlijden van haar ouders, verliet hij, met zijn gezin, definitief Houthem en vestigde zich te Maastricht aan het Onze Lieve Vrouweplein.

[Na een korte leegstandsperiode werd het pand betrokken door de uit Frankrijk verdreven Paters Oblaten, die er het klooster Huize "Sint Gerlach" vestigden.]

Namiddagse openbare verkoop

In de namiddag van 24 oktober 1881 is notaris Palmen te Valkenburg aanwezig om een openbare verkoop op verzoek van Hubert Roijen, caféhouder, ter zijner woning, te administreren. Het gaat blijkbaar om nagenoeg de hele inventaris van het café. Hoewel er weinig Houthemers bij betrokken waren, is het toch aardig om te zien wat men toen nog voor een kwartje kon kopen en wat zoal tot een caféinventaris behoorde.

Voorwerp(en)	Koper	Woonplaats	Prijs (in guldens)
lepels en vorken	Keulders, Christiaan	Valkenburg	0,95
lepels en vorken	Frederix, Gerard	Valkenburg	0,90
lepels en vorken	Debie, Pieter	Valkenburg	1,00
blikken potten	Vijghen, Edmond	Valkenburg	0,50
pot	Schetters, Bernard	Valkenburg	0,50
potten	Keulders, Christiaan	Valkenburg	0,25
potten	Vijghen, Edmond	Valkenburg	0,55
potten	Vijghen, Edmond	Valkenburg	0,25
kenking	Debie, Pieter	Valkenburg	2,00
kenking	Schetters, Bernard	Valkenburg	1,60
kenking	Schetters, Gerard	Valkenburg	1,30
kenking	Lonussen, Gilles	Valkenburg	1,30
kenking	Wed. Vroomen, Leonard	Valkenburg	1,30
kenking	Debie, Pieter	Valkenburg	1,50
glaswerk	Vanmechelen, Gerardus	Valkenburg	0,90
glaswerk	Schetters, Bernard	Valkenburg	0,90
glaswerk	Wed. Vroomen, Leonard	Valkenburg	0,80
bierglazen	Keulders, Christiaan	Valkenburg	0,40
merts??	Herwats, Paulus	Valkenburg	0,35
baar	Stevens, Martinus	Broekhem	0,75
baar	Reijntjens, Jean	Broekhem	0,75
baar	Rogister, Servaas	Valkenburg	0,80
tassen	Keulerts, Andries	Valkenburg	0,20
lampet	Lemmens, Antoon	Valkenburg	1,00
porcelein	Asper, Willem	Valkenburg	0,35
zwavelpot	Habets, Herman	Hulsberg	0,30
zwavelpot	Herwats, Paulus	Valkenburg	0,25
zwavelpot	Pluijmaekers, Jacobus	Valkenburg	0,25
zwavelpot	Driessen, Frans	Valkenburg	0,15
bakken	Mommers, Pieter	Hulsberg	0,70
bakken	Vanoppen, Pieter	de Heek	1,00
tassen	Mommers, Pieter	Hulsberg	0,80
kenking	Asper, Willem	Valkenburg	1,80
Totaal			26,35

Pieter Hubert Roijen (* Heerlerheide 18.06.1850 en + Oirsbeek 30.10.1940) huwde te Amstenrade met Maria Hubertina Ritzen (* Amstenrade 28.02.1853 en + Heerlen 13.04.1918). Het echtpaar vestigde zich te Valkenburg in 1879 in

de Grootte straat 37, vernummerd in 1880 tot nr. 58, kreeg 3 kinderen en verhuisde binnen Valkenburg naar St. Pieter 85, waarvandaan op 5 oktober 1892 naar Sittard verhuisd werd.

Waarom de herbergier Roijen in 1881 tot inboedelverkoop overging??

Misschien omdat hij gedwongen werd het pand in de Grootte straat te verlaten en hem de huur was opgezegd. In ieder geval had hij de café-inventaris blijkbaar niet meer nodig en hebben wij er nu enig idee van waaruit die bestond en bij verkoop opbracht.

‘Woordenlijst’

Omdat de beschreven voorwerpen in ons huidige taalgebruik nauwelijks meer gangbaar zijn, worden enkele nader toegelicht.

- Het *lampet*, een waskom waarin water gegoten werd, om zich te wassen, toen er nog geen stromend water op de gastenkamer beschikbaar was.
- Onder een *baar* verstond men een doorgaans een grotere aardewerk pot, waarin bijvoorbeeld eieren, water, enz. koel bewaard konden worden.
- *Tassen* (dialect) zijn de kopjes, die in die tijd wel zonder schoteltjes in het café gebruikt zullen zijn.
- *Zwavelpotjes* worden tegenwoordig veel in de bloemen/kassenteelt gebruikt om luis, schimmels, spint enz. te bestrijden. Blijkbaar werden ze vroeger ook huiselijk, en in cafés gebruikt, gezien de aanbiedingen op bijv. Marktplaats van oudere exemplaren, voorzien van zilveren deksel, hengsel en soms ook nog staande op zilveren klauwpootjes.
- *Kenkings/kenkés* waren installaties/ornamenten (ook ophangbaar), waarin kaarsen of olie/petroleum aangestoken kon worden om voor verlichting te zorgen.
- Een *pedestal* is een voetstuk, standaard, sokkel, waarop een (sier-)voorwerp geplaatst kan worden. In allerlei vormen, zoals bijvoorbeeld in de advertentie afgebeeld, maar ook als hoog, smal tafeltje of ‘stellige’ waarop een borstbeeld van een beroemdheid (componist) ‘tentoongesteld’ kon worden.
- *Barrier* is een chiquer woord voor hek, het ‘breer’ in het dialect, om de toegang tot een weg, weiland enz. af te sluiten.
- De *kruikebank* in de opbrengstlijst zal ongetwijfeld de bierstelling uit de advertentie zijn. Wat dagloner Theodoor Weusten daarmee voorhad? Misschien wilde hij wel een café beginnen.

- Een *balans* is een weeginstrument, de *bascule* dus, die elke boer/-akkerbouwer nodig had om de producten te kunnen afwegen bij zwaardere gewichten, zakken graan, kisten fruit enz.
- *Paardenhaar* is, ook nu nog, een gewild vulmiddel voor, bijvoorbeeld matrassen (het zweedse merk Hästens [van het paard] is er trots op).
- Een *karotenmolen* doelt waarschijnlijk op de, door middel van een draaiwiel te bedienen snijmachine waarmee voederbieten (kroten) tot veevoer gehakseld werden.
- Een *verfsteen met looper*, aangekocht door verver-herbergier (stamvader van de horeca-dynastie Stevens in Broekhem) Martinus Stevens, diende om zelf verf te bereiden. Ingrediënten/pigmenten werden met behulp van een stenen vijzel, onder toevoeging van olie, fijn gewreven op een ondergrond van steen of in een vijzel van aardewerk. Olieverf wordt door 'echte' kunstenaars nog zo handmatig bereid; verftubes zijn voor hen vaak taboe.

Eindnoten

1. Houthems krantenuitgeverij ; 't Sjelgelke nr 29 van juni 2008
2. Regionaal Historisch Centrum Limburg, inventaris 09.008 nummer 9042, scans 331 en 332.
3. Jan G.M. Notten. De eerste bewoners van Kasteel Strabeek, Geulrand nr.25, juli 1991 blz. 42.

BETALINGSHERINNERING

Mogelijk heeft u de contributie nog niet overgemaakt.

Mocht u het vergeten zijn, dan zouden wij u willen vragen om de contributie van 15 euro alsnog over te maken op ons rek.nr. NL55 RABO 0152 8353 69.

Twijfelt u eraan of u al betaald heeft. Geen probleem.

Stuur een mailtje naar heemkunde @houthem.info en u krijgt uitsluitel.